Projekt UE dla Białorusi

Ekspert PCA o organizatorach badań biegłości

W ramach realizacji projektu Unii Europejskiej, dotyczącego wsparcia Białorusi w obszarze zapewnienia jakości i bezpieczeństwa żywności, kolejny ekspert Polskiego Centrum Akredytacji – **Ryszard Malesa**, kierownik Działu Akredytacji Laboratoriów Wzorcujących, przeprowadził na początku października (1-4.10.br) specjalistyczne szkolenie dotyczące wymagań normy ISO/IEC 17043:2012 dla organizatorów badań biegłości.

Pierwszego dnia – jak poinformował nas R. Malesa – odbyło się spotkanie w Białoruskiej Jednostce Akredytującej (Belarusian State Centre for Accreditation, BSCA) z **Ireną Vasaitiene**, kluczowym ekspertem Projektu, odpowiedzialnym za komponent dotyczący akredytacji, podczas którego uzgodnione zostały szczegóły przeprowadzenia szkolenia.

Ryszard Malesa, kierownik Działu Akredytacji Laboratoriów Wzorcujących

Wśród ponad 40 uczestników szkolenia – przedstawicieli organizacji i firm organizujących badania biegłości w różnych obszarach – były osoby reprezentujące obszar bezpieczeństwa żywności i badań weterynaryjnych, ale także osoby, które organizują badania biegłości w zakresie wielkości elektrycznych.

– *Na początku wykładu, który wygłosiłem nazajutrz* – mówi R. Malesa, *przekazałem ogólne informacje dotyczące akredytacji, czyli o wymaganiach normy ISO/17011:2004, dotyczących jednostek akredytujących, zwłaszcza w odniesieniu do jednostek oceniających zgodność (CAB), a spośród nich szczególnie do organizatorów badań biegłości. Następnie nawiązałem do dokumentów EA i ILAC, które odnoszą się do tych zagadnień. Kolejnym etapem było omówienie normy 17043. Przyjąłem taki układ, w jakim norma jest opracowana, czyli najpierw wymagania techniczne, a później (w drugim dniu szkolenia) system zarządzania. Jest ona opracowana odwrotnie niż norma 17025, w której najpierw omówiony jest system zarządzania, a potem wymagania techniczne.*

W związku z potrzebą zaangażowania się polskich instytucji w tworzenie i umacnianie systemu oceny zgodności w krajach wschodnich oraz wspierania swobodnego przepływu towarów i usług w Europie i na świecie, Polskie Centrum Akredytacji, po uzgodnieniu z Ministrem Gospodarki, przystąpiło do Konsorcjum, którego celem jest realizacja projektu Unii Europejskiej, dotyczącego wsparcia Białorusi w obszarze zapewnienia jakości i bezpieczeństwa żywności.

W grudniu 2011 r., w wyniku wygranej w przetargu, została podpisana umowa pomiędzy Komisją Europejską a Konsorcjum, reprezentowanym przez jego lidera – francuską jednostkę normalizacyjną Association Francaise de Normalisation (AFNOR). Pozostałymi partnerami tworzącymi konsorcjum, oprócz AFNOR i PCA, są: Cardno Emerging Markets (CARDNO) z Belgii, France Veterinaire International (FVI) z Francji, Food and Veterinary Services (FVS) z Łotwy, OPERA Scarl z Włoch, State Food and Veterinary Services (SFVS) z Litwy. Realizacja projektu została zaplanowana na 32 miesiące, a jego zakończenie przewidywane jest w połowie 2014 roku.

Projekt składa się z czterech komponentów: akredytacja, nadzór rynku, laboratoria referencyjne i bezpieczeństwo żywności.

Zgodnie z zasadami Projektu, zarówno wykład, jak i slajdy z najważniejszymi informacjami, ekspert PCA przygotował w języku angielskim. Była oczywiście tłumaczka, a gospodarze dodatkowo przetłumaczyli jego prezentację na rosyjski.

Przed wykładem, uczestnicy szkolenia zostali podzieleni na osiem grup i przez kolejne dwa dni pracowali w tych zespołach. Otrzymywali tematy do rozpracowania i następnie prezentowali wyniki, do jakich doszli podczas dyskusji. Ta forma prowadzenia ćwiczeń okazała się najbardziej efektywną.

Uczestnicy szkolenia uzyskali niezbędne informacje w kwestii spełnienia wymagań i wdrożenia systemu zarządzania, wynikających z normy ISO/EC 17043:2010. Ekspert PCA przekazał im ponadto praktyczne uwagi dotyczące:

– miejsca organizatora badań biegłości, w organizacji;
– wymagań co do kompetencji personelu;
– zapewnienia poufności, bezstronności oceny i spójności operacyjnej;
– miejsca w strukturze organizacyjnej kierownika ds. jakości;
– zdefiniowania wymaganych polityk;
– różnych metod nadzoru nad dokumentami (w wersji papierowej i elektronicznej);
– nadzoru nad zapisami, danymi, wynikami pomiarów jak i badań biegłości;
– auditów wewnętrznych i przeglądów zarządzania.

Czwartego dnia omówiono w siedzibie Białoruskiej Jednostki Akredytującej wyniki szkolenia. Powstał również raport podsumowujący. Wszystko zostało zrealizowane zgodnie z planem, a godna odnotowania była duża aktywność słuchaczy podczas wykładu i ćwiczeń.

Na zakończenie szkolenia, jak zwykle, uczestnicy wypełnili ankiety (ich podsumowanie przesłano do PCA), w których bardzo wysoko ocenili kompetencje wykładowcy z Polskiego Centrum Akredytacji oraz zaproponowany przez niego sposób przeprowadzenia wykładu i ćwiczeń praktycznych. Zgłosili również szereg propozycji odnośnie tematyki kolejnych szkoleń, dotyczących przykładowo: statystyki (norma ISO 13528), auditów wewnętrznych, zadań organizatora badań biegłości w obszarze wzorcowań, a także procesu akredytacji organizatorów badań biegłości.

(pca)

Szkolenie dla auditorów PCA

Laboratoria badające paliwa

Zmiany w otoczeniu prawnym: europejskim i krajowym, powodują konieczność stałego uzupełniania wiedzy. Elementem polityki podnoszenia kwalifikacji auditorów Polskiego Centrum Akredytacji są szkolenia wewnętrzne, których jest ponad 30 w ciągu roku. Jednym z ciekawszych było szkolenie zatytułowane: „Harmonizacja podejścia do oceny kompetencji laboratoriów badawczych w obszarze badań paliw", które odbyło się 8 października br. w siedzibie PCA. Zostało ono merytorycznie opracowane przez zespół pod kierunkiem **Tadusza Matrasa**, kierownika Działu Akredytacji Laboratoriów Badawczych, w składzie: Beata Czechowicz, Kinga Marciniak, Katarzyna Perka, Ewa Stopyra. W szkoleniu wzięło udział ponad 20 ekspertów PCA.

Prezentacje koncentrowały się wokół czterech grup zagadnień:

1. Ocena kompetencji do realizacji badań w obszarach regulowanych prawnie (T. Matras, K. Marciniak, E. Stopyra).
2. Istotne elementy oceny (B. Czechowicz, T. Matras).
3. Raportowanie w ocenach – problemy merytoryczne (K. Perka).
4. Zmiany wymagań akredytacyjnych – nowelizacja DAB-07 i nowelizacja DA-06 (T. Matras).

W pierwszej prezentacji omówiono:

– metody badań - wybór i wdrożenie,
– modyfikacja metod wskazanych w przepisie prawa - uzgodnienia z klientem, pobieranie próbek,
– przydatność wyniku badania do zastosowania zgodnie z przeznaczeniem,
– przedstawianie wyników badania i powoływanie się na posiadaną akredytację,
– istotne informacje zamieszczane w sprawozdaniach z badań wykonywanych dla celów obszaru regulowanego prawnie,
– przegląd wymagań przepisów prawa, mających zastosowanie w przedmiocie badań,
– przykład algorytmu badania, wynikający z przepisów prawa - badanie wskaźnika emisji CO2.

Drugi wykład koncentrował się wokół następujących zagadnień:

– walidacja i potwierdzenie przydatności do stosowania metod znormalizowanych - obszar regulowany prawnie,
– ocena zapewnienia spójności pomiarowej,
– formułowanie niezgodności i spostrzeżeń,
– ocena i potwierdzenie kompetencji osób autoryzujących sprawozdania z badań, znajomość przepisów prawnych,
– sprawozdania z badań (cel badania, obiekt badań, pobieranie próbek),
– przedstawianie wyników badań i ocena powoływania się na akredytację PCA (sprawozdania z badań, sprawozdania uproszczone, wersje elektroniczne).

Tezy trzeciej prezentacji:
– identyfikacja zmian w zakresie akredytacji (korekta, uaktualnienie, rozszerzenie zakresu akredytacji, inne),
– mocne i słabe strony,
– zapewnienie spójności pomiarowej,
– uczestnictwo w PT, spełnienie wymagań DA-05,
– niezgodność i spostrzeżenia AT, związane z zagadnieniami wynikającymi z przepisów prawnych,
– FAB-126 - nowe wzory, jak funkcjonują w praktyce.

W czwartej prezentacji T. Matras omówił zakres nowelizacji dwóch dokumentów: DAB-07 i DA-06.

Po wygłoszeniu prezentacji odbyła się dyskusja.

O celach, jakie stawiali przed sobą organizatorzy szkolenia mówi T. Matras:

Autorzy prezentacji (od lewej): Kinga Marciniak, Ewa Stopyra, Tadeusz Matras, Beata Czechowicz i Katarzyna Perka

Polskie Centrum Akredytacji, udzielając laboratorium akredytacji, spotyka się z badaniami i pobieraniem próbek, których wyniki są wykorzystywane zarówno w obszarze dobrowolnym, jak i regulowanym przepisami prawa na różnym poziomie: ustaw krajowych, rozporządzeń czy też na poziomie rozporządzeń europejskich. Stąd też szczegółowe dyspozycje PCA w obszarze badania różnego rodzaju czynników środowiska - substancji, materiałów itp., muszą być oceniane z uwzględnieniem przepisów prawa.

Do tej pory nie uszczegóławialiśmy informacji w naszym dokumencie DAB-07, dotyczącym wymagań akredytacyjnych dla laboratoriów badawczych. Natomiast obecna nowelizacja tego dokumentu pokazuje całość przedsięwzięć, które są realizowane w sytuacji, gdy podmiot wykonujący badania czy pobieranie próbek – akredytowany bądź wnioskujący o akredytację – sygnalizuje nam, że będzie te wyniki wykorzystywał dla potrzeb oceny zgodności w obszarze regulowanym prawnie. Te szczegółowe wymagania, przygotowane na razie w postaci projektu, są tak ważne – jeżeli chodzi o czas wdrożenia, że właśnie to nasze spotkanie z auditorami było poświęcone jednemu z podstawowych zagadnień, istotnych dla obszaru regulowanego prawnie, jeśli chodzi o emisję do środowiska ogólnego wszelkich zanieczyszczeń, a w tym przypadku dwutlenku węgla. Jest to temat niezwykle nośny np. w kontekście różnego rodzaju pozwoleń na emisję CO2 i obrotu tymi pozwoleniami. Wiąże się to oczywiście z badaniem różnego rodzaju paliw – głównie paliw stałych, które są stosowane w energetyce – których spalanie powoduje emisję zanieczyszczeń do środowiska ogólnego, a przede wszystkim CO2.

Do tej pory, w tak szerokim zakresie wymagania prawne jeszcze w żadnym obszarze nie wkraczały w obszar techniczny wykonywania badań i pobierania próbek do ich realizacji. To był dla nas sygnał – który nie pozwalał czekać na nowelizację prawa krajowego. Przepisy będą obowiązywały niebawem. Musieliśmy z wyprzedzeniem poinstruować naszych auditorów, jak oceniać kompetencje laboratoriów, aby ich wyniki były przydatne do zastosowania w obszarze, gdzie będą obliczane emisje CO2 do otoczenia.

(pca)

PCA POLSKIE CENTRUM AKREDYTACJI
www.pca.gov.pl